

NÊU CAO VAI TRÒ DẪN ĐẦU CỦA KH&CN

Đó là chỉ đạo của Thủ tướng Phạm Minh Chính tại buổi làm việc với Lãnh đạo Bộ Khoa học và Công nghệ (KH&CN) ngày 27/5/2021 về tình hình thực hiện nhiệm vụ, một số nhiệm vụ trọng tâm, cấp bách trong thời gian tới cũng như tháo gỡ các vướng mắc, hạn chế nhằm khơi thông mọi nguồn lực cho phát triển KH&CN. Nhấn mạnh vai trò dẫn đầu của KH&CN, Thủ tướng đặc biệt lưu ý phải thiết kế cơ chế, chính sách thúc đẩy đổi mới sáng tạo để hàng trăm nghìn doanh nghiệp, cả xã hội vào cuộc, đưa KH&CN là động lực thực sự cho phát triển đất nước.

Sử dụng ngân sách nhà nước theo hướng chấp nhận nguyên tắc rủi ro trong khoa học

Tại buổi làm việc, Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt đã báo cáo Thủ tướng Chính phủ một số kết quả/đóng góp nổi bật của KH&CN thông qua các số liệu cụ thể như:

1) Lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn đã đóng góp vào xây dựng chủ trương, đường lối, chính sách, trực tiếp nhất là dự thảo văn kiện Đại hội lần thứ XIII của Đảng; Thực hiện các chương trình, nhiệm vụ khoa học lớn như Đề án Nghiên cứu, biên soạn bộ Lịch sử Việt Nam (Quốc sử); Xây dựng bộ Địa chí quốc gia Việt Nam (Quốc chí); Nghiên cứu các xu thế mới của thế giới như Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, xã hội 5.0...

2) Khoa học cơ bản đạt được nhiều thành tựu thể hiện qua các chỉ số xếp hạng, công bố nghiên cứu quốc tế. Số lượng bài báo công bố quốc tế ISI¹ của Việt Nam trong giai đoạn 2016-2020

tăng trung bình 20%. Riêng trong năm 2020 công bố quốc tế của Việt Nam có xu hướng tăng mạnh (tăng 45% so với năm 2019). Một số lĩnh vực khoa học tự nhiên như: Toán học, Vật lý, Hóa học tiếp tục giữ thứ hạng cao trong khu vực ASEAN.

3) Khoa học công nghệ ứng dụng thể hiện qua trình độ công nghệ có những bước tiến rõ nét. Chỉ số đóng góp của năng suất các yếu tố tổng hợp (TFP) vào tăng trưởng tăng từ 33,6% bình quân giai đoạn 2011-2015 lên 45,2% giai đoạn 2016-2020 (vượt mục tiêu 35%); KH&CN ngày càng đóng góp nhiều vào giá trị gia tăng của sản phẩm hàng hóa (trên 30% giá trị gia tăng trong sản xuất nông nghiệp, 38% trong sản xuất giống cây trồng, vật nuôi). Tốc độ tăng năng suất lao động bình quân giai đoạn 2016-2020 là 5,8%/năm (cao hơn mức 4,3%/năm của giai đoạn 2011-2015).

4) Tỷ trọng giá trị xuất khẩu sản phẩm công nghệ cao trong tổng giá trị xuất khẩu hàng hoá tăng từ 19% năm 2010 lên khoảng 50% năm 2020.

5) Chỉ số đổi mới sáng tạo của Việt Nam (GII) trong những năm gần đây liên tục tăng vượt bậc. Năm 2017 tăng 12 bậc, năm 2018 tăng 2 bậc, năm 2019 tăng 3 bậc, năm 2020 xếp thứ 42/131 quốc gia, dẫn đầu nhóm quốc gia có cùng mức thu nhập và đứng thứ 3 trong ASEAN (sau Singapore và Malaysia).

6) Hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo Việt Nam bắt đầu được hình thành và phát triển. Hiện nay có khoảng hơn 3.000 doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo tại Việt Nam². Số vốn được công bố đầu tư vào các doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo liên tiếp tăng trưởng cao (đạt xấp xỉ 1 tỷ USD liên tiếp trong 2 năm gần đây, tăng gấp 3 lần so với năm 2017), đưa Việt Nam trở thành quốc gia năng động thứ 3 Đông Nam Á về khởi nghiệp sáng tạo.

Trong giai đoạn tới, để khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo thực sự là động lực chính trong tăng trưởng kinh tế, Bộ trưởng Huỳnh Thành Đạt đã nêu

¹Thống kê trên ISIKNOWLEDGE, Scopus.

²Thống kê ước tính từ Topica Founder Institute giai đoạn 2012-2019.

(ảnh: chinhphu.vn)

các phương hướng trọng tâm cần chú trọng trong thời gian tới gồm: hoàn thiện thể chế; tăng cường đầu tư cho khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo; phát triển thị trường KH&CN, tập trung cho đổi mới công nghệ; chú trọng phát triển nguồn nhân lực; nâng cao năng lực đổi mới sáng tạo trong doanh nghiệp; xây dựng, tổ chức thực hiện từ 1 đến 2 chương trình, dự án phát triển công nghệ lớn, có tầm vóc, với sự tham gia của cả khu vực công và tư; có chính sách thu hút đa dạng nguồn lực để tạo đột phá trong phát triển kinh tế - xã hội.

Để đạt được những mục tiêu nêu trên, Bộ trưởng kiến nghị: phải đổi mới cơ chế, phương thức quản lý các chương trình, đề tài nghiên cứu khoa học. Xây dựng cơ chế Bộ KH&CN chịu trách nhiệm về chất lượng nghiên cứu nhằm tháo gỡ vướng mắc về quy trình, thủ tục liên quan đến các đề tài, nhiệm vụ KH&CN sử dụng ngân sách nhà nước theo hướng **chấp nhận nguyên tắc**

rủi ro trong khoa học, tin các nhà khoa học thay vì quản lý theo hướng chống thất thoát. Công khai, minh bạch tất cả các nhiệm vụ, đề tài nghiên cứu để chính các nhà khoa học và cộng đồng giám sát. Ngoài ra, đề nghị Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ quan tâm xem xét, phân bổ nguồn vốn sự nghiệp KH&CN, vốn đầu tư phát triển KH&CN các năm tiếp theo để có đầy đủ nguồn lực triển khai thực hiện hoạt động khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo. Đề nghị Bộ Tài chính sớm ban hành Thông tư sửa đổi Thông tư liên tịch số 12/2016/TTLT-BKH&CN-BTC hướng dẫn nội dung chi và quản lý Quỹ phát triển KH&CN để tháo gỡ vướng mắc cho doanh nghiệp trong việc sử dụng Quỹ này đầu tư cho đổi mới công nghệ.

Muốn phát triển đột phá, KH&CN phải đóng vai trò dẫn dắt

Sau khi nghe Bộ trưởng Huỳnh Thành Đạt báo cáo, các ý kiến phát biểu tại buổi làm việc đều cho rằng, thành tựu của tất cả các

ngành trong thời gian qua đều có dấu ấn của KH&CN. Các đại biểu đều nhấn mạnh, con đường ngắn nhất để tăng đầu tư cho KH&CN là khơi thông nguồn lực của xã hội, doanh nghiệp.

Là người trực tiếp phụ trách về KH&CN, Phó Thủ tướng Vũ Đức Đam đánh giá cao những kết quả nghiên cứu KH&CN thời gian qua đã góp phần rất hiệu quả cho công tác phòng chống COVID-19, trong đó có việc sản xuất các sinh phẩm xét nghiệm và các dự án sản xuất vắc xin phòng Covid-19. Phó Thủ tướng đề nghị Bộ KH&CN chủ động giao các nhiệm vụ liên quan tới nội dung này và đề xuất cần áp dụng các cơ chế đặc thù trong bối cảnh “chống dịch như chống giặc”.

Kết luận cuộc họp, Thủ tướng Phạm Minh Chính đánh giá cao và cơ bản đồng tình với báo cáo của Bộ KH&CN cũng như những “lo toan, trăn trở, băn khoăn” của các đại biểu về kết quả, thành tựu, hạn chế, nguyên nhân, bài học kinh nghiệm, phương hướng và nhiệm vụ chính trong thời gian tới. Thủ tướng nhấn mạnh vai trò, vị trí, tầm quan trọng của KH&CN “nơi nào cũng cần, giai đoạn nào cũng cần”, nhất là trong bối cảnh hiện nay. Thủ tướng nêu rõ, quốc gia nào muốn phát triển đột phá cũng phải có KH&CN đóng vai trò dẫn dắt, đột phá. Muốn KH&CN là động lực thực sự của phát triển, thì lãnh đạo các cấp phải quan tâm, đề ra mục tiêu, xây dựng cơ chế, phương hướng để tổ chức thực hiện. Ở thời điểm nào, Đảng ta cũng xác định tầm quan trọng, vai trò “quốc sách hàng đầu” của KH&CN. Thủ tướng yêu cầu, Bộ KH&CN phải đóng vai trò trung tâm điều phối, kết nối phát triển

Thủ tướng Phạm Minh Chính tại buổi làm việc với Lãnh đạo Bộ KH&CN (ảnh: chinhphu.vn).

KH&CN của các bộ, ngành, địa phương và truyền cảm hứng cho các nhà khoa học. Thủ tướng đặc biệt lưu ý: “phải thiết kế cơ chế, chính sách để hàng trăm nghìn doanh nghiệp, cả xã hội cùng vào cuộc để thúc đẩy KH&CN tiếp tục phát triển”.

Bên cạnh việc đánh giá cao những thành tích của KH&CN góp phần vào thành tích chung của cả nước sau 35 năm đổi mới, thúc đẩy đổi mới sáng tạo, tăng năng suất lao động, tăng cường hội nhập quốc tế, Thủ tướng cũng nêu lên một số hạn chế, bất cập cần quyết liệt khắc phục trong thời gian tới như: KH&CN còn phát triển manh mún, chưa thực sự có những dự án đầu tư trọng tâm, trọng điểm, chưa phải là trung tâm kết nối, tạo ra sức mạnh tổng hợp để phát triển KH&CN. Ngành có đóng góp đáng kể cho phát triển đất nước nhưng chưa xứng tầm với sự nghiệp đổi mới. Thị trường KH&CN chưa thực sự phát triển. Đội ngũ KH&CN vừa

thiếu, vừa thừa, ít công trình nổi bật. Có những hạn chế đó là do “chúng ta chưa quyết liệt trong thực hiện nhiệm vụ; cơ chế, chính sách còn hạn hẹp, chưa đi đúng trọng tâm, trọng điểm, nguồn lực đầu tư chưa xứng tầm...”.

Nhằm khắc phục những khó khăn nêu trên, trong thời gian tới Thủ tướng yêu cầu:

i) Trước hết, phải kế thừa, phát huy những thành tích, thành tựu đã đạt được, những bài học kinh nghiệm, xác định đúng trọng tâm, trọng điểm, “tư tưởng phải thông, quyết tâm phải cao, nỗ lực phải lớn”, hành động phải quyết liệt để tiếp tục thúc đẩy KH&CN phát triển mạnh mẽ.

ii) Tập trung hơn nữa cho công tác quản lý nhà nước, đẩy mạnh phân cấp, phân quyền. Bộ KH&CN phải tập trung xây dựng chiến lược, quy hoạch; xây dựng cơ chế, chính sách, công cụ để huy động mọi nguồn lực cho phát triển KH&CN.

iii) Phát triển thị trường KH&CN đúng nghĩa để thúc đẩy sản xuất, kinh doanh, đổi mới sáng tạo, “cái gì doanh nghiệp và xã hội làm được, làm tốt hơn thì để doanh nghiệp và xã hội làm”. Thủ tướng lấy ví dụ về nghiên cứu, sản xuất vaccine, Bộ KH&CN phải sát cánh với các nhà khoa học, các cơ sở nghiên cứu, các doanh nghiệp để thúc đẩy, phát huy bản lĩnh, trí tuệ người Việt Nam trong nhiệm vụ rất quan trọng, cấp bách này.

iv) Xây dựng chính sách thu hút nguồn nhân lực chất lượng cao, góp phần thúc đẩy đổi mới sáng tạo gắn với phát triển kinh tế - xã hội theo chiều sâu, bền vững, phát triển KH&CN gắn với phát triển văn hóa và con người.

Đặc biệt, Thủ tướng lưu ý, phải coi trọng công tác xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh. Rà soát lại chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn theo hướng đẩy mạnh phân cấp, phân quyền, tạo động lực cho cấp dưới nhiều hơn, tạo không gian cho đổi mới sáng tạo. Thủ tướng giao Bộ KH&CN, Bộ Tài chính xây dựng cơ chế, chính sách ưu tiên, khuyến khích nghiên cứu KH&CN phục vụ phòng chống dịch và sản xuất vaccine ngừa COVID-19, trong đó có quy định về đầu tư rủi ro. Đồng thời, sửa đổi các quy định về tài chính cho nghiên cứu, ứng dụng KH&CN, “đừng thiết kế một quy trình mà chúng tôi thanh toán dày hơn cả công trình nghiên cứu” - Thủ tướng lưu ý ✍

HH-CTV